

Projekts „Jaunatnes līdzdalība zināšanu ekonomikas attīstībā Kurzemē”

PRIEKŠLIKUMU APKOPOJUMS KURZEMES NOVADU ILGTSPĒJĪGAS IZAUGSMES VEICINĀŠANAI NO INOVATĪVAS ATTĪSTĪBAS VIEDOKĻA

INFORMĀCIJA PAR PROJEKTU

Nosaukums: „Jaunatnes līdzdalība zināšanu ekonomikas attīstībai Kurzemē”

Projektu īsteno: biedrība „Jaunatnes līderu koalīcija” sadarbībā ar biedrību „Zināšanu un inovācijas sabiedrība”

Projekta mērķis: veidot jauno inovācijas profesionāļu paaudzi un iesaistīt to inovācijas politikas veidošanā novados, lai sekmētu uz zināšanām balstītas uzņēmējdarbības attīstību Latvijā.

Projekta norise: 30 jaunieši Kurzemē (Tukuma, Talsu un Saldus novados) iegūs padziļinātu izpratni par inovācijas jēdzienu, izstrādās inovatīvas biznesa idejas uzņēmējdarbības uzsākšanai savā novadā un sagatavos priekšlikumus attīstības plānošanas dokumentu pilnveidošanai no inovatīvas attīstības viedokļa, tādējādi kļūstot par jaunajiem inovācijas profesionāļiem Latvijā, kas iesaistās sava novada zināšanu ekonomikas veidošanā un attīstībā.

Ko iegūst dalībnieks?

- Esmu **jaunais inovācijas profesionālis** Latvijā
- Es zinu, **kas ir inovācija** un **kā to pielietot, lai pelnītu**
- Man ir **vērtīgi kontakti**, kas noderēs nākotnē
- Es **palīdzu veidot zināšanu ekonomiku savā pašvaldībā**
- Es **līdzdarbojos inovācijas politikas ieviešanā** Latvijā

Ko iegūst pašvaldības?

- Vietējo zināšanu sabiedrību
- Vadlīnijas zināšanu ekonomikas veidošanā
- Pašvaldības politikas veidotāju, darbinieku, NVO un uzņēmēju dziļāku izpratni par inovācijas jēdzienu un lomu pašvaldības ekonomiskajā attīstībā

Nevalstiskā sektora iniciatīva ir unikāls pilotprojekts Latvijā un tiek īstenots ar Sorosa Fonda – Latvija atbalstu Jaunatnes programmas „Veidoju savu Latviju” ietvaros.

Papildus informācija: www.zinis.lv un www.inovacija.lv

SATURS

1. Novada loma vietējās zināšanu ekonomikas veidošanā	lpp 3
2. Inovācijas elementi novada attīstības plānošanas dokumentos	3
3. Novada attīstības programmas ieviešanas uzraudzības rādītāji zināšanu ekonomikas kontekstā	4
4. Novada administrēto konkursu projektu vērtēšanas kritēriji no inovācijas viedokļa	5
5. Atslēgas vārdi un teikumi zināšanu ekonomikas kontekstā	5
6. Novada pašvaldības politikas dimensijas vietējās ekonomikas attīstībai	6
7. Uzņēmējdarbības atbalsta mehānisma ietekme uz novada budžetu	12
8. Uzņēmējdarbības veicināšanas elementu raksturojums novada pašvaldībā	12
9. Labā prakse uzņēmējdarbības atbalsta mehānismu ieviešanā Latvijā (Ogre, Rīga, Līvāni)	13
10. Piedāvātā atbalsta modeļa elementu raksturojums	21
11. Par attīstības plānošanu atbildīgās struktūrvienības funkcijas	25
12. Atbalsta modeļa ieviešanai nepieciešamie resursi	27
13. Optimālais atbalsta modeļa ieviešanas laika plāns	30
14. Atbalsta modeļu efektivitātes rādītāji	32
15. Zināšanu ekonomiku atspoguļojošie rādītāji	33
16. Sociālais un ekonomiskais efekts	34

1. Novada loma vietējās zināšanu ekonomikas veidošanā

- ▶ Trīspusējās sadarbības (“Triple Helix”) principa ieviešana (*publiskā pārvalde + uzņēmēji + izglītības sektors*)
- ▶ Labās prakses piemēru popularizēšana
- ▶ Inovatīvo biznesa ideju autoru identificēšana
- ▶ Atbalsts vietējām sabiedrības/ uzņēmēju iniciatīvām ZE veidošanā
- ▶ Jaunu klasteru iniciatīvu rosināšana
- ▶ Likumdošanas iniciatīvas (*piemēram, administratīvo procedūru vienkāršošanai*)
- ▶ Organizatorisks atbalsts jauno uzņēmēju kapacitātes uzlabošanai (autoru plūsmas sagatavošana LIAA, Connect Latvia, Latvijas Izgudrotāju biedrībai, ZINIS, IRI u.c.)

Sekojoši atbalsta mehānismi var tikt adaptēti no nacionālā līmeņa un ieviesti novadu līmenī vietējās zināšanu ekonomikas veicināšanai:

INFORMĒŠANA UN IEDROŠINĀŠANA	UZŅĒMĒJDARBĪBAS VEICINĀŠANA	ESOŠIE MVU
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Inovācijas motivācijas semināri iedzīvotājiem ▶ Tehniskās jaunrades dienas ▶ Radošās domāšanas apmācības ▶ Apmācības inovatīvo ideju autoriem ▶ Uzņēmēju vizītes skolās & skolēnu vizītes uzņēmumos ▶ Pašapziņas celšanas pasākumi ▶ Jaunatnes līderu forums ▶ Labās prakses piemēru popularizēšana u.c. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Junior Achievement Latvija ▶ Inovatīvo biznesa ideju konkurss “x Novada ideju kauss” ▶ Pirmssēklas atbalsta instruments ▶ Novada mini biznesa inkubators ▶ Biznesa modeļi pētniecības centriem ▶ Mentoringa programma ▶ Novada darbs ar inovatīviem biznesa ideju autoriem ▶ Pedagogu un jaunatnes darbinieku izglītošana par inovācijas jēdzienu & lomu u.c. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Novada uzņēmēju konsultatīvā padome ▶ Novada uzņēmēju biedrība ▶ Uzņēmēju dienas ▶ Dizaina pielietojuma veicināšana jaunos produktos ▶ Pašnovērtējuma instrumenti uzņēmējiem ▶ Konkurss “Novada inovatīvākais uzņēmums & produkts” ▶ Administratīvā sloga mazināšana ▶ Eksporta potenciāla apzināšana u.c.

2. Inovācijas elementi novada attīstības plānošanas dokumentos:

- ▶ **Zināšanām un inovācijai atvērta sabiedrības veidošana** (*pasākumi sadarbībā ar partneriem, drukāti izdevumi, informatīvi raksti plašsaziņas līdzekļos u.c.*)
- ▶ **Inovācijas avotu apzināšanas pasākumi novada teritorijā** (*potenciālie un esošie iedzīvotāji, biznesa ideju autori, uzņēmējdarbības uzsācēji, uzņēmumi, investori*)
- ▶ **Inovatīvās attīstības vietas un zonu definēšana sadarbībā ar pašvaldību** (*izveidota vienota novada teritorijas inovatīvās attīstības vietu un zonu karte*)
- ▶ **Priekšlikumi nodarbinātības politikas pilnveidošanai** (*no darba ņēmējiem uz darba devējiem*)

- ▶ **Atbalsta pakalpojumu veidošana** (*mentori, speciālistu bezmaksas konsultācijas ideju autoriem un uzņēmējiem, vienota informācijas platforma par inovācijas atbalsta instrumentiem, vietējais tehnoloģiju pārneses 'kontaktpunkts', dialoga iniciēšana un uzturēšana starp privāto un pētniecības sektoru u.c.*)
- ▶ **Mācību iestāžu un uzņēmumu sasaiste** (*sadarbības projektu iniciēšana, studentu diplomdarbu izstrāde*)
- ▶ **Novada precīza Ekonomiskā profila izstrāde** (*vietējo uzņēmēju un vides piedāvājums jaunpienācējiem*)
- ▶ **Atbalsts tīklošanai un kontaktiem zināšanu ekonomikas kontekstā** (*LIAA, TPK, LTRK, universitātes, uzņēmēju apvienības, vietējās sabiedrības iniciatīvas globālās zināšanu plūsmas izmantošanai u.c.*)
- ▶ **Iedzīvotāju un uzņēmēju aptauja par pastāvošo administratīvo slogu**
- ▶ **Stereotipu mazināšana** (*komandas veidošana ideju īstenošanai un riska kapitāla investīciju piesaiste*)
- ▶ **Stratēģiskā pieeja „četri „I””** (*investīcijas, industrija, informācija, indivīds*) **resursu piesaistē no ārpusēs**

3. Novada attīstības programmas ieviešanas uzraudzības rādītāji zināšanu ekonomikas kontekstā

Pašnodarbināto skaits (VID), Jaundibināto IK un MVU skaits (UR), Vidējais atalgojuma līmenis novada teritorijā (IIN – VID, pašvaldība), Uzņēmumu apgrozījums (uzņēmumu dati, VID), Eksporta uzsākšana un pieaugums (uzņēmumu dati), novada teritorijā veikto investīciju apjoms (uzņēmumu dati), Izmaksu apjoms, kas saistīts ar administratīvo slogu, Vietējo uzņēmumu savstarpējo sadarbības projektu skaits, Vietējo uzņēmumu un izglītības iestāžu sadarbības projektu skaits, Jaunu darba vietu skaits (VID, VDI), Publikāciju skaits reģionālajos un nacionālajos plašsaziņas līdzekļos (preses monitorings)

4. Novada administrēto konkursu projektu vērtēšanas kritēriji no inovācijas viedokļa

Atbalsts uz zināšanām balstītu projektu attīstībai

Vērtēšanas kritērijs	Punktu skaits
Projekta aktivitāšu plāna pamatotība	10
Projekta realizējamība	10
Idejas pārākums (salīdzinājumā ar citiem tirgū esošiem produktiem)	10
Intelektuālā īpašuma tiesības (piemēram, patentēta ideja – 10 punkti, iespēja ideju patentēt – 5 punkti)	10
Projekta plānotie rezultatīvie rādītāji	10
Sagaidāmais ekonomiskais efekts (piemēram, pasaules tirgus – 15 punkti, Eiropas tirgus – 10 punkti, Latvijas tirgus – 5 punkti)	15
Projekta sagaidāmā komercializācijas pakāpe (piemēram, tiek radīts jauns uzņēmums – 20 punkti, izstrādāts biznesa plāns/sagatavots komercializācijas piedāvājums – 10 punkti)	20
Projekta ieviešanas komanda	10
Projekta iesniedzēja līdzfinansējums	5
Kopā	100 punkti

5. Atslēgas vārdi un teikumi zināšanu ekonomikas kontekstā:

- ▶ Uzņēmumu sadarbības (vietējo klasteru iniciatīvu) rosināšana
- ▶ Uz zināšanām balstītas uzņēmējdarbības sekmēšana
- ▶ Dažādu sabiedrības grupu, jo īpaši politikas veidotāju, jaunatnes, inovatīvo biznesa ideju autoru un uzņēmēju izpratnes veidošana par inovācijas jēdzienu un tās lomu konkurētspējas veicināšanā
- ▶ Radošās domāšanas rosināšana
- ▶ Zināšanu sabiedrības veidošana
- ▶ Sabiedrības pievēršana inovatīvas uzņēmējdarbības uzsākšanai
- ▶ Vietējās inovācijas politikas izstrāde un ieviešana
- ▶ Augstas pievienotās vērtības produktu ražošanas veicināšana
- ▶ Administratīvo procedūru vienkāršošana iedzīvotājiem un uzņēmējiem/
Administratīvā sloga mazināšana
- ▶ Vietējo inovācijas resursu identificēšana
- ▶ Darbs ar inovatīvo biznesa ideju autoriem
- ▶ Uzņēmējdarbības uzsācēji
- ▶ Junior Achievement Latvija biznesa izglītības programmas vispārējās izglītības iestādēs (psk & vsk)
- ▶ Ietekme uz pašvaldības budžeta ieņēmumiem
- ▶ Nemateriālais atbalsts privātajam sektoram
- ▶ Novada teritorijas inovācijas indekss (!)

6. Novada pašvaldības politikas dimensijas vietējās ekonomikas attīstībai

Saskaņā ar likumu „Par pašvaldību budžetiem”, pašvaldības budžeta ieņēmumi veidojas no nodokļu un nenodokļu ieņēmumiem, valsts dotācijām un pašvaldību speciālo budžetu ieņēmumiem. Ar uzņēmējdarbību saistīto nodokļu un nodevu ieņēmumi pašvaldības budžetā ir šādi: 80% no iemaksātā iedzīvotāju ienākumu nodokļa (uzņēmumā nodarbinātiem darbiniekiem vai pašnodarbinātajiem), nekustamā īpašuma nodoklis 100% apmērā, ja nekustamais īpašums pieder uzņēmumam un ieņēmumi no tirdzniecības atļaujām 100% apmērā, ja tās izsniegtas tirdzniecībai pašvaldības administratīvajā teritorijā.

Pašvaldība kā fiskālo uzņēmējdarbības atbalsta instrumentu var piemērot nekustamā īpašuma nodokļa atlaidi, šī ir viena no zināmākajām atbalsta formām, taču uz kopējo komersantu vajadzību fona neatspoguļo efektīvāko atbalsta veidu. Publiskā, jo īpaši valsts sektora pieredze darbā ar komersantiem rāda, ka pastāv virkne citu atbalsta instrumentu, kuru pielietojums ir izplatīts nacionālā, bet ne vietējā līmenī.

Gan nacionālā, gan vietējā līmenī likumdevējam ir jāīsteno divas savstarpēji saistītas politikas: **uzņēmējdarbības veicināšanas politika** (sabiedrības informēšana un izglītošana par iespējām iesaistīties uzņēmējdarbībā, sabiedrības grupu uzņēmējdarbības prasmju attīstīšana, priekšnoteikumu veidošana jaunu biznesa ideju attīstībai un jaunu uzņēmumu izveidei) un **mazo un vidējo uzņēmēju atbalsta politika** (atbalsts jau izveidotiem un strādājošiem uzņēmumiem to konkurētspējas nostiprināšanai, augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanas veicināšanai, eksporta uzsākšanai u.c.).

Zināšanu ekonomikas teorijas lielākoties ir vērstas uz inovācijas atbalsta instrumentu pielietošanu nacionālajā līmenī, taču nav pietiekama uzmanība pievērsta šādu instrumentu ieviešanai pašvaldību līmenī. Tomēr tieši pašvaldības un plānošanas reģioni ir tie publiskās pārvaldes līmeņi, kas vistuvāk atrodas gan potenciālajiem, gan esošajiem uzņēmējiem – spēj tajos rosināt uzticību, iedrošināt jaunām iniciatīvām, sniegt atbalstu biznesa projektiem ar lielāko izaugsmes potenciālu un ietekmi uz sociālo un ekonomisko vidi.

Tieši no vietējās un reģionālās publiskās pārvaldes institūciju izpratnes par atbalsta instrumentu nepieciešamību un spējas tos pielāgot vietējai situācijai, ir atkarīga vietējās un reģionālās ekonomikas attīstība. Tiesa, katrā valstī ir atšķirīga likumdošana, kas nosaka pašvaldības lomu un varu vietējās uzņēmējdarbības attīstībā, taču mūsdienu

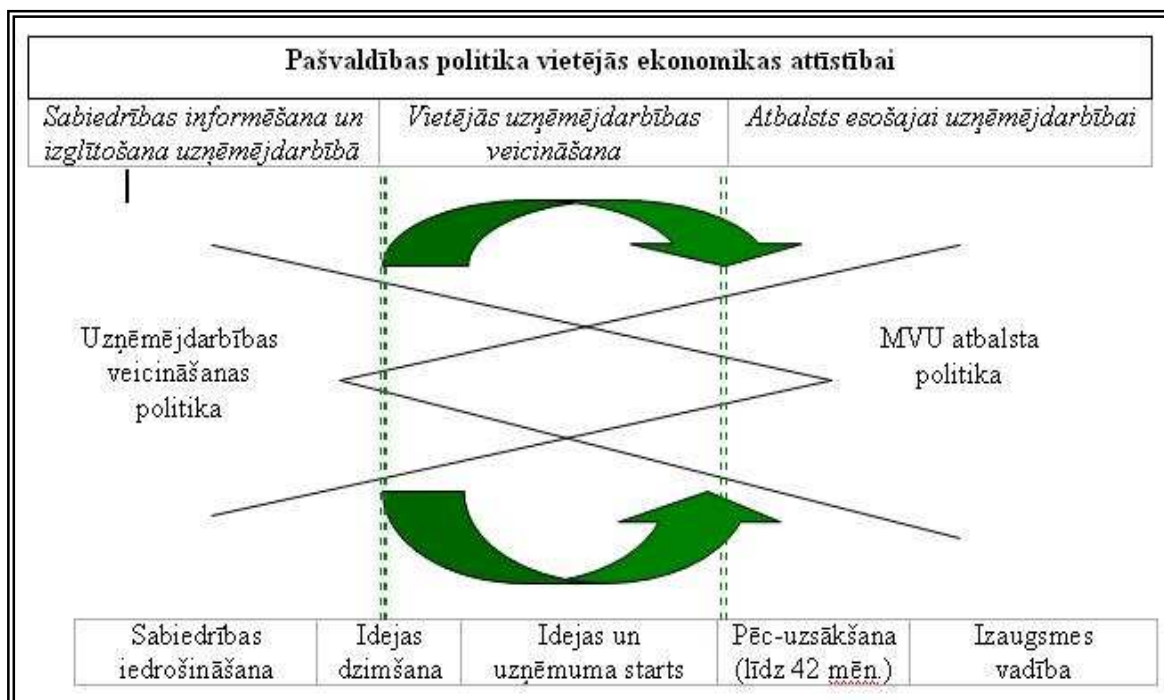
publiskās pārvaldes vadītājiem vietējā un reģionālā līmenī jāapzinās šo institūciju izšķirošā loma, neatkarīgi no nacionālās likumdošanas īpatnībām.

Nereti pašvaldības, izstrādājot uzņēmējdarbības atbalsta politiku, ņem vērā tikai uzņēmējdarbības uzsācēju un esošo uzņēmumu vajadzības, nepievēršot pietiekamu uzmanību tai sabiedrības daļai, kas, iespējams, vēlas uzsākt uzņēmējdarbību, taču nezina, kā šo procesu rosināt. Atbalsts sabiedrības informēšanai un izglītošanai bieži vien ir finansiāli mazāk ietilpīgs kā atbalsts idejām to agrīnajā vai tālākā attīstības stadijā.

Pašvaldības politika vietējās ekonomikas attīstībai, līdzīgi kā nacionālā līmenī, jāveido trīs galvenajās dimensijās – a) sabiedrības informēšana un izglītošana uzņēmējdarbības jautājumos (lielākoties šeit nepieciešams pašvaldības nemateriālais ieguldījums, piemēram, cilvēkresursi), b) vietējās uzņēmējdarbības veicināšana (jaunu komersantu izveides veicināšana) un c) atbalsts esošajai uzņēmējdarbībai (atbalsts uzņēmējdarbības uzsācējiem un jau strādājošiem vietējiem uzņēmumiem).

Pašvaldības politikas pārklājas brīdī, kad uz biznesa idejas pamata tiek veidots uzņēmums. Lai izprastu pašvaldības lomu un nepieciešamos resursus, Darbā tiks apskatīti būtiskākie pasākumi katrā no minētajām trīs dimensijām.

Šāda politika nodrošina pilna cikla pašvaldības atbalstu biznesa ideju attīstībai jebkurā tās fāzē un to var ilustrēt ar attēlu.

Pirmā pašvaldības uzņēmējdarbības atbalsta politikas dimensija – sabiedrības informēšana un izglītošana uzņēmējdarbības jautājumos ir vērsta uz pēc iespējas plašākas sabiedrības daļas iesaistīšanos jaunu uzņēmumu dibināšanā un attīstībā. Lai to sekmētu, pašvaldība var īstenot tādus pasākumus, kā, piemēram, **uzņēmējdarbības motivācijas semināru un radošās domāšanas apmācību rīkošana vietējiem iedzīvotājiem** ar mērķi veicināt izpratni par inovācijas jēdzienu, tās lomu tautsaimniecības attīstībā un uzņēmumu konkurētspējas veicināšanā, veicināt radošo domāšanu un apmācīt inovatīvu biznesa ideju ģenerēšanā. Lai piedāvātu iespēju padziļināti apgūt uzņēmējdarbības zinību teorētiskos un praktiskos pamatus pašvaldības jauniešiem pamatskolu un vidusskolu programmās, starptautiski atzīta kustība ir „**Junior Achievement – Worldwide**”, kuras izstrādāto biznesa izglītības mācību programmu „Skolēnu mācību firmas”¹ integrācija pašvaldības vispārējās izglītības iestāžu programmās ir ierasta prakse daudzās pasaules valstīs. **Jaunatnes līderu forumi** ir veids, kā pašvaldība var politiski apliecināt savu gatavību atbalstīt nākotnes uzņēmējdarbības līderus – forumi dod iespēju identificēt sabiedriski un ekonomiski aktīvo pilsētas jaunatni, rosināt jaunatnes līderu vēlmi kļūt par darba devējiem, palīdzēt apzināt un izmantot savus iekšējos un ārējos resursus inovatīvas uzņēmējdarbības uzsākšanai. Lai sekmētu pilsētas jaunatnes interesi par eksaktām zinātnēm kā nākotnes izglītības un profesionālo virzienu, populāras ir **Tehniskās jaunrades dienas jauniešiem**. Savukārt sabiedrības izglītošanai un iedrošināšanai nereti caur plašsaziņas līdzekļiem tiek **popularizēti inovatīvas uzņēmējdarbības labās prakses piemēri** – tie palīdz mazināt sabiedrības aizspriedumus par uzņēmējdarbību kā tikai riskantu un zaudējumus nesošu nodarbošanos un vairo pārliecību, ka pašvaldības administratīvajā teritorijā ir iespējams attīstīt veiksmīgu uzņēmējdarbību, ja tai pamatā ir laba biznesa ideja un komanda. Īpaši populāra ārvalstīs ir **uzņēmēju vieslekciju skolās un skolēnu vizīšu uzņēmumos rīkošana** ar mērķi veicināt jaunatnes dziļāku izpratni par uzņēmuma mikrovidi un tās praktiskajiem aspektiem. Ņemot vērā pedagogu un jaunatnes darbinieku lomu jauno uzņēmējdarbības līderu apzināšanā un iedvesmošanā, būtiski ir **kapacitātes stiprināšanas pasākumi mācību personālam**. Pamatā šī pasākuma mērķis ir uzlabot profesionālās iemaņas trijām galvenajām aktivitātes mērķa grupām: pamata un vidējās

---

¹ JAL projekti [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Rīga: Junior Achievement – Young Enterprise Latvija. – JAL projekti. – Pieejas veids: tīmeklis [WWW.URL: http://www.jal.lv](http://www.jal.lv).

izglītības iestāžu ekonomikas priekšmetu pasniedzējiem, mentoringa programmu dalībniekiem – mentoriem un jaunatnes darbiniekiem – treneriem. Katrai no mērķa grupām jāparedz atšķirīga satura profesionālās pilnveides cikls, kas ietver atbilstošas tēmas, piemēram, pedagogiem – inovatīvu biznesa ideju piemēri, jaunu biznesa ideju ģenerēšanas metodes un to praktiskā pielietošana, sabiedrībā pastāvošie stereotipi par uzņēmējdarbību, mīti un patiesība par inovāciju, vietējo uzņēmēju labās prakses piemēri inovatīvas uzņēmējdarbības īstenošanā un tml. Mentoriem – praksē sastopamākās kļūdas uzņēmējdarbības iesācēju aktivitātēs, efektīva laika plānošana darbā ar mentoringa programmas klientiem, pieredzējušu mentoru (tai skaitā – ārvalstīs) atziņas par mentoru darbu u.c. Jaunatnes darbiniekiem – treneriem – jaunatni motivējoši veiksmes stāsti par jaunajiem uzņēmējiem, jaunatnes sabiedriskās aktivitātes un to saikne ar jaunu uzņēmumu veidošanu, ieguvumi no iesaistīšanās uzņēmējdarbībā, informācija par iespējām jaunatnei uzlabot zināšanas un prasmes uzņēmējdarbībā, kļūstot par brīvprātīgajiem palīgiem uzņēmējiem un tml. Viens no ārvalstīs, jo īpaši Skandināvijas valstīs, atzītākajiem sabiedrības informēšanas un iedrošināšanas pasākumiem ir **inovatīvu biznesa ideju konkursa rīkošana** ar mērķi rosināt iedzīvotājus ģenerēt konkurētspējīgas un tirgū pieprasītas biznesa idejas, sniegt biznesa ideju autoriem – konkursa dalībniekiem pamatiemaņas biznesa idejas formulēšanā, pasniegšanā, komandas veidošanā, biznesa plāna izstrādē, saņemt vērtīgus padomus no konkursa kompetences partneriem – mentoriem, veidot plašu lietišķo kontaktu loku un dot iespēju pretendēt uz starta kapitālu savas biznesa idejas īstenošanai.

Šādu pašvaldības aktivitāšu ieviešana neprasa ievērojamus finanšu līdzekļus. Būtiskākais pašvaldības ieguldījums ir tās rīcībā esošo cilvēkresursu izmantošana pasākumu organizācijai – pārsvarā šādus uzdevumus var veikt kvalificēti pašvaldības darbinieki struktūrvienībās, kas pārrauga ekonomiskās attīstības, izglītības un kultūras procesus un to plānošanu pašvaldības teritorijā. Kā sadarbības partneri var tikt aicinātas valsts institūcijas, nevalstiskās organizācijas, privātā sektora pārstāvji – uzņēmumi, privātpersonas un citi, kas ieinteresēti minēto pasākumu īstenošanā.

Darbā tiks apskatīti labās prakses piemēri ne tikai Baltijā un Skandināvijas valstīs, bet arī ASV, kas ir pielāgojami izmantošanai Latvijas specifiskajos apstākļos pašvaldību līmenī, ņemot vērā likumdošanas īpatnības un ierobežotos finanšu līdzekļus.

Vietējās uzņēmējdarbības veicināšana kā pašvaldības otrā uzņēmējdarbības atbalsta politikas dimensija veidojas brīdī, kad jauni uzņēmumi ir izveidoti un uzsāk

savu darbību, tomēr viņiem nepieciešams specifiskāks atbalsts – konkrēta ekspertīze biznesa idejas tālākā attīstībā. Uzsākot uzņēmējdarbību, rodas reāli ar to saistīti izdevumi, tādēļ agrīnā uzņēmuma darbības stadijā būtisks ir atbalsts ar jauna produkta pilnveidošanu un saimniecisko darbību saistīto izdevumu mazināšanā. Vietējās uzņēmējdarbības veicināšana paredz jau finanšu resursu ziņā ietilpīgāku pašvaldības rīcību, kas nereti var prasīt arī kvalificētu speciālistu piesaisti no ārpuses. Tā ietver uz projektu bāzes veidotu pasākumu ieviešanu, kas vērsta uz atbalsta sniegšanu vietējām uzņēmējdarbības iniciatīvām to agrīnās attīstības stadijā, piemēram, **pašvaldības atbildīgo speciālistu darbs ar inovatīvu biznesa ideju autoriem**, sniedzot konsultatīvu atbalstu par biznesa ideju formulēšanu, pilnveidošanu, attīstību, komandas veidošanu, finansējuma piesaisti un citiem saistītiem jautājumiem. Lai paši ideju autori būtu spējīgi formulēt savu biznesa ideju, veidot komandu un piesaistīt investoru, pašvaldība var rīkot **specializētas apmācības inovatīvo biznesa ideju autoriem**. Kā finansiāli apjomīgāku vietējās uzņēmējdarbības veicināšanas instrumentu var minēt **atbalsta sniegšanu inovatīvo biznesa ideju autoriem tehnoloģisko ideju „pirmssēklas” attīstības stadijā** – ar mērķi sniegt atbalstu piemēram, prototipa, rūpnieciskā dizaina, biznesa plāna izstrādei, prototipa testēšanai un sertifikācijai un citiem ar idejas tālāku attīstību saistītiem pakalpojumiem. Lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus jaunizveidotu uzņēmumu izaugsmei to sākotnējā attīstības stadijā, populāri ir **vietējie biznesa inkubatori**, kas piedāvā bez maksas vai par minimālu samaksu noteiktu laika periodu izmantot uzņēmējdarbībai pielāgotu gatavu infrastruktūru, telekomunikācijas un uzņēmējdarbības vai citas jomas ekspertu pakalpojumus. Viens no zināmākajiem nemateriālajiem atbalstiem ir **mentoringa programmas**, kas veicina jaunā uzņēmēja uzņēmējdarbības vai profesionālās izaugsmes attīstību, sadarbojoties ar mentoru – ilgtermiņa padomdevēju uzņēmējdarbības jautājumos. Parasti šādas programmas īsteno mentoringa organizācijas, taču nereti pašvaldības izrāda iniciatīvu un atbalstu šādu programmu norisei savā administratīvajā teritorijā. Kā tiešs pašvaldības vietējās uzņēmējdarbības veicināšanas pasākums ir arī **biznesa modeļu izstrāde pašvaldības iniciētiem projektiem**, paredzot privātā kapitāla piesaisti projekta īstenošanai, piemēram, kultūras, tūrisma, radošo industriju u.c. jomās.

Pašvaldībai ir būtiski veidot dialogu ar vietējiem uzņēmējiem, kas darbojas pašvaldības teritorijā jau vairākus gadus, jo tie var sniegt savu novērtējumu gan uzņēmējdarbības videi, gan priekšlikumus tās pilnveidošanai. **Trešajā pašvaldības**

uzņēmējdarbības atbalsta politikas dimensijā pašvaldības atbalsts esošajiem vietējiem uzņēmumiem neietver ievērojamu finanšu līdzekļu izlietojumu un ir vairāk vērsts uz pašvaldības cilvēkresursu ieguldījumu, piemēram, **pašvaldības uzņēmēju konsultatīvā padomes izveide** ar mērķi aktivizēt dialogu starp pilsētas pašvaldību un vietējiem uzņēmējiem, tādejādi veicinot viedokļu apmaiņu un tādu lēmumu pieņemšanu, kas ir saskaņā ar pastāvošo likumdošanu un pozitīvi ietekmē uzņēmējdarbības vidi pilsētā. **Regulāras tikšanās ar vietējo uzņēmēju apvienību** ļauj saņemt vietējo uzņēmumu atzinumu par pašvaldības pieņemtajiem vai plānotajiem normatīvajiem aktiem saistībā ar uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā. Viens no izplatītākajiem atbalsta pasākumiem ir **uzņēmēju dienu (diskusiju foruma un izstādes) rīkošana** ar mērķi uzlabot vietējo uzņēmēju tēlu sabiedrības acīs, popularizēt uzņēmēju piedāvātās preces un pakalpojumus, veidot uzņēmējdarbībai atsaucīgas pašvaldības tēlu. Mazāk izplatīts, taču šobrīd jo īpaši aktuāls kontekstā ar radošās ekonomikas attīstību ir **dizaina pielietojuma veicināšana jaunos produktos**, lai sekmēt vietējo uzņēmumu produkcijas konkurētspēju un eksporta pieaugumu salīdzinājumā ar tuvākajiem konkurentiem. Pašvaldības popularizē arī jau esošu iestrādņu izmantošanu, piemēram, citu uzņēmējdarbības atbalsta organizāciju piedāvātos **pašnovērtējuma instrumentus uzņēmējiem**, ar kuru palīdzību var pilnveidot uzņēmuma darbību un mazināt iespējamos uzņēmējdarbības riskus. Lai veicinātu sacensību garu vietējo uzņēmumu vidū, tiek rīkoti arī **dažādi konkursi uzņēmējiem, piemēram, “Pilsētas inovatīvākais uzņēmums un produkts”** – tas dod iespēju izcelt tos uzņēmumus, kas vērsti uz investīciju veikšanu jaunu produktu izstrādē un inovatīvas darbības pamatprincipu ievērošanu, kā arī atbalsta sociāli atbildīgu uzņēmējdarbību. Nozīmīgs darbs jāiegulda **administratīvā sloga mazināšanā** ar mērķi mazināt izmaksas, kas rodas pašvaldības pakalpojumu saņēmējiem, saskaroties ar atbilstošā pakalpojuma regulējumā noteiktiem informācijas sniegšanas pienākumiem, lai saņemtu pakalpojumus. Lai veicinātu vietējo uzņēmumu konkurētspēju un finanšu stabilitāti dažādos valsts un vietējās ekonomikas svārstību periodos, pašvaldība **apzina uzņēmumu eksporta potenciālu** – uzņēmumu eksporta spējā ir ieinteresēta ne tikai valsts, bet arī pašvaldība.

Visas trīs pašvaldības uzņēmējdarbības atbalsta politikas dimensijas kopumā veido pamatu pēctecīgai rīcībai, kura veido pamatu inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībai un vidējā un ilgā termiņā pozitīvi ietekmē vietējo zināšanu ekonomiku.

Pašvaldība var veidot savu individuālu modeli, taču tajā jāparedz visas trīs dimensijas, kas nodrošina pilna cikla pasākumu kopumu no sabiedrības iedrošināšanas līdz pat esošu uzņēmumu atbalstīšanai. Neietverot atbalsta mehānismā kādu no dimensijām, pašvaldība potenciāli veido situāciju, kad veidojas pārrāvums loģiskai mazās un vidējās uzņēmējdarbības attīstībai – tā rezultātā ieguldītie pašvaldības resursi sevi neattaisno pilnībā un situācijas labošanai nepieciešams izstrādāt scenāriju un piešķirt papildus līdzekļus.

7. Uzņēmējdarbības atbalsta mehānisma ietekme uz novada budžetu

Pašvaldības budžets ir tās finansiālās un saimnieciskās darbības pamats. Novada pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumu daļa sastāv no nodokļu ieņēmumiem, ieņēmumiem no uzņēmējdarbības un īpašuma, pašvaldību nodevām, ieņēmumiem no naudas sodiem, pārējiem nenodokļu ieņēmumiem, ieņēmumiem no pašvaldības īpašuma iznomāšanas un pārdošanas, kā arī budžeta iestāžu pašu ieņēmumiem. Tradicionāli pašvaldības budžeta ieņēmumu struktūra apliecina, ka lielāko ekonomisko efektu dod pilsētā deklarējušies iedzīvotāji, kas strādā labi atalgotu darbu novadā vai blakus esošajās teritorijās.

Pamatojoties uz to, ka Kurzemes novadu līdz šim veikto pasākumu kopumu nav iespējams formulēt kā vienu veselu uzņēmējdarbības atbalsta mehānismu, tiks izvērtēta atsevišķo elementu ietekme uz pašvaldības budžetu īstermiņā (1-2 gadi) un vidējā termiņā (3-5 gadi) un apkopota tabulā.

8. Uzņēmējdarbības veicināšanas elementu raksturojums novada pašvaldībā

Nr.	Nosaukums	Ietekmes forma uz pašvaldības budžetu	Ietekme uz citiem rādītājiem			
			Laiks	Sociālais efekts	Jaunu uzņēmumu veidošanās	Administratīvais slogs
1.	Junior Achievement Worldwide programma	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	> 4 gadi	augsta	augsta	zema
2.	Tiesiskais regulējums	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis, nodevas	< 2 mēneši	augsta	vidēja	augsta
3.	Attīstības plānošanas struktūrvienība	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis,	2 gadi	augsta	augsta	augsta

		nodevas				
4.	Uzņēmējdarbības licencēšanas un individuālā darba komisija	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis, nodevas	2 nedēļas	vidēja	zema	vidēja
5.	Uzņēmēju konsultatīvā padome (ja attiecināms)	-	1 mēnesis	zema	zema	augsta
6.	Novada uzņēmēju dienas	-	1 gads	vidēja	zema	zema
7.	Konkurss „Novada labākais ēdināšanas uzņēmums”	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	6 mēneši	zema	zema	zema

Kustības „Junior Achievement Worldwide” licencētās uzņēmējdarbības izglītības programmas novada pašvaldību vispārizglītojošās skolās ir devušas ieguldījumu jaunatnes līderu paaudzes veidošanā, taču šī elementa rezultāti mērāmi tikai vidējā un ilgtermiņā, jo lielākā daļa vidusskolēnu turpina mācības augstskolās (vidēji 4 gadus) un reti kurš uzsāk patstāvīgu uzņēmējdarbību vēl studiju laikā. Pie tam lielākā daļa augstskolu studenti un absolventi savas profesionālās gaitas uzsāk galvaspilsētā, kas piedāvā plašākas iespējas gan kā darba ņēmējam, gan kā uzņēmējam. Būtiski ir saglabāt šīs vai līdzvērtīgas kustības programmas, jo, saskaņā ar Madonas Valsts ģimnāzijas skolēnu veikto aptauju 2009.gadā, komerczinību novirziena klašu absolventi ir daudz mērķtiecīgāk noskaņoti meklēt jaunas pašaplicināšanās, tai skaitā, uzņēmējdarbības uzsākšanas iespējas, nekā vispārējās vidusskolas izglītības vai dabas zinātņu programmu absolventi.

9. Labā prakse uzņēmējdarbības atbalsta mehānismu ieviešanā Latvijā

Inovātīvas uzņēmējdarbības veicināšana Ogres novadā

Vēsturiski Ogres pilsētā ir bijusi spēcīga nozare, kas noteikusi vietējās ekonomikas veidošanos – vieglā rūpniecība un pēc vietējo speciālistu atzinuma, arī Ogrē sākotnēji bija maza apjoma un zemas pievienotās vērtības ekonomika, kas krietni atpalika

no Latvijas vidējā IKP rādītāja. Ogres novadam ir spēcīgs konkurētspējas faktors - tuva atrašanās Rīgai un attīstīta transporta infrastruktūra.

Pēc Ogres Trikotāžas kombināta darbības samazināšanās Ogres pašvaldībai nācās meklēt risinājumus sociālās spriedzes mazināšanai. Līdzīgi kā Līvānos, pašvaldība veiksmīgi piedalījās ES PHARE 2003.gada programmā un saņēma atbalstu projekta „Latvijas elektronikas un elektrotehnikas nozares attīstības projekts” īstenošanai, kas ietvēra Ogres Biznesa un inovāciju inkubatora izveidi (tika atklāts 2006.gadā). Inkubatora dibinātāji ir Ogres novada dome, Ogres rajona padome un Rīgas Tehniskā universitāte. Šo institūciju pārstāvji ir organizācijas valdē, kas pieņem lēmumus par jauno uzņēmumu atbalstu un citiem attīstības jautājumiem. Inkubatora prioritārās nozares ir elektronika un elektrotehnika; IKT, metālapstrāde, taču inkubators atbalsta arī citu nozaru jaunu biznesu uzsākšanu. Arī šī projekta ietvaros tika skaidri formulēti sasniedzamie mērķi, respektīvi, veicināt 4 jaunu elektronikas un elektrotehnikas nozares uzņēmumu vai laboratoriju izveidošanos pirmo 3 darbības gadu laikā (1-2 jaunu uzņēmumu izveidošanos katrā nākamajā darbības gadā), veicināt aptuveni 42 jaunu darba vietu izveidošanos inkubatora uzņēmumos pirmo 3 darbības gadu laikā (10-20 darba vietu izveidošanos katrā nākamajā darbības gadā) un veicināt cilvēku ar invaliditāti nodarbinātību Ogres biznesa inkubatorā, paredzot 10% no darba vietu skaita.

Atšķirībā no citām pilsētām un novadiem Latvijā, Ogres novada ekonomiskās konkurētspējas paaugstināšanai Ogres novada attīstības programmā jau 2004.gadā kā viena no prioritātēm ir noteikta ekonomikas dažādošana un uzņēmējdarbības attīstība, t.sk. biznesa inkubatoru, industriālo parku izveide. Pie tam elektronikas un elektrotehnikas nozare minētajā attīstības plānošanas dokumentā tika pozicionēta kā viena no sešām nozarēm, uz kurām novads koncentrēsies tās ekonomikas attīstībā. Iespējams, pateicoties skaidrai pašvaldības uzņēmējdarbības atbalsta politikas pozicionēšanai, Ogres novadā strauji sāka attīstīties elektronikas un elektrotehnikas nozares ražošanas uzņēmums “Hanzas Elektronika”. Pilsētā atrodas arī privātais industriālais parks „SIVA” un darbojas Ogres profesionālā vidusskola, kurā 2004.gadā tika uzsākta profesionālā programma „Elektronikas tehniķis”, uzņemot 30 audzēkņus. Nākotnē uz profesionālās vidusskolas bāzes ir plānots attīstīt pieaugušo izglītības apmācību programmu, kā arī apmācību programmu elektronikas montāžā - cilvēkiem ar invaliditāti.

2010.gada februārī biznesa inkubatora telpās tika atklāta laboratorija „Protolab Network Ogre”, kas izveidota projekta „Latvijas un Igaunijas mehatronikas sektora konkurētspējas paaugstināšana, izveidojot integrētu produktu attīstības, apmācības un testēšanas centru tīklu” ietvaros un kura partneri ir Tartu zinātnes parks, Ventpils Inženierpētniecības centrs un Ogres Biznesa un Inovāciju inkubators. Projekta kopējais budžets ir 1, 075 milj. EUR un visi partneri līdzfinansē 15% no kopējām projekta izmaksām.

Ogres Biznesa un inovāciju inkubators ir viens no pieredzes bagātākajiem biznesa inkubatoriem un par to liecina arī vairāku nu jau atpazīstamu uzņēmumu izvēle darboties tieši Ogrē, piemēram, divi Latvijas inovatīvo biznesa ideju konkursa „Ideju kaus” laureāti (SIA „CocoCut” un SIA „Trakais rotors”) un SIA Real Sound Lab. Novada domes vadības izpratne par inovatīvas uzņēmējdarbības politikas priekšrocībām attiecībā pret tradicionālo uzņēmējdarbības atbalsta politiku ir nodrošinājusi ne tikai finansējuma piesaisti veiksmīgu projektu īstenošanai, bet arī ilgtspējīgu pamatu izveidi Ogres zināšanu ekonomikā.

Atbalsta mehānisms inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībai Rīgas pilsētā

Lai arī galvaspilsēta ir viena no pievilcīgākajām uzņēmējdarbības vidēm katrā valstī, kopš Rīgas domes Uzņēmējdarbības koordinācijas centra (turpmāk tekstā – UKC) izveides 1996.gadā atbalsta pasākumi ir kļuvuši pārskatāmāki un pieejamāki kā biznesa ideju autoriem, tā uzņēmējdarbības uzsācējiem un arī esošajiem uzņēmējiem.

Rīgas domes atbalsta mehānisms kā labās prakses piemērs izvēlēts dēļ tā elementu pilnības attiecībā pret citu Latvijas pašvaldību atbalsta mehānismiem. Tā, piemēram, Rīgas pašvaldība izveidojusi tiesisko ietvaru – pašvaldība definējusi pilsētas attīstības prioritātes, tās izdotie normatīvie akti ir brīvi pieejami jebkuram interesentam un vietējās likumdošanas jautājumos konsultē arī UKC darbinieki. Nozīmīga loma ir arī pašvaldības iniciatīvai izveidot Investīciju un uzņēmējdarbības veicināšanas padomi, kas ir Rīgas domes izveidota koordinējoša institūcija un kuras darbības mērķis ir nodrošināt Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijas līdz 2025.gadam un Rīgas attīstības programmas 2006.–2012. gadam dokumentos definētos pilsētas ilgtermiņa attīstības stratēģijas veicamos uzdevumus, programmas un projektus Rīgas sociāli ekonomiskās attīstības veicināšanai.

Pašvaldība ne tikai definējusi atbalsta formas un piešķiršanas nosacījumus, bet pilsētas portālā izvietojusi arī papildus informatīva un izglītojoša rakstura informāciju par uzņēmējdarbības uzsākšanas iespējām, ko piedāvā citas uzņēmējdarbību veicinošas organizācijas Latvijā, piemēram, Latvijas inovatīvo biznesa ideju konkurss „Ideju kauss” un Biznesa inkubatoru programma Latvijas reģionos (administrē LIAA), DUKA Rīga (iedzīvotāju iniciatīva, lai rosinātu neizmantoto komerciālo platību izīrēšanu par komunālo izmaksu cenu, veidojusies Britu padomes metodes „Nākotnes pilsētas spēle” ietvaros 2009.gadā) u.c. Portālā pieejama arī „Uzņēmējdarbības uzsākšanas ABC” un Rīgas domes izdots „Ceļvedis biznesa uzsākšanai”, tiesa, pēdējā informācija ir salīdzinoši pieticīga un neatspoguļo visas iespējas, kas paveras uzņēmējdarbības uzsācējiem Latvijā. Būtiski, ka pašvaldība veic arī atbalsta mehānisma uzraudzību un izvērtēšanu, piemēram, 2008.gada augustā Turgus un sabiedriskās domas pētījumu centram „SKDS” tika pasūtīts un veikts pētījums „Rīgas iedzīvotāju attieksme pret uzņēmējdarbību”, kas palīdzēja novērtēt un pilnveidot esošo pašvaldības uzņēmējdarbības atbalsta mehānismu. Ņemot vērā nepieciešamību ieguldīt apjomīgas investīcijas pilsētas infrastruktūras sakārtošanā, pašvaldība ir atvērta PPP projektiem, ko arī īsteno.

Rīgas dome ir pirmā pilsēta Latvijā, kas uzsākusi atbalsta sniegšanu inovatīvu biznesa ideju autoriem ideju agrīnajā („pirmssēklas”) attīstības stadijā. 2009.gadā tika rīkoti divi grantu konkursa „Atspēriens” uzsaukumi, tikpat daudz ir plānoti arī 2010.gadā. Konkurss tiek rīkots, piesaistot sadarbības partneri privātajā sektorā – Swedbanku. Konkursa mērķis ir veicināt mazo un vidējo uzņēmumu attīstību, kuri nav vecāki par vienu gadu, motivēt izbraukušos Latvijas iedzīvotājus atgriezties Rīgā, uzsākot savu biznesu, kā arī veicināt labklājības pieaugumu un straujāku Eiropas Savienības līmeņa sasniegšanu. 2009.gada pirmajā un otrajā uzsaukumā tika saņemti attiecīgi 152 un 136 projektu pieteikumi (atbalstīti katrā no uzsaukumiem tika vidēji 10 – 15 projekti), savukārt 2010.gada pirmajā uzsaukumā – 95 pieteikumi. Apstiprināto projektu apraksts liecina par pašvaldības vēlmi atbalstīt tieši inovatīvas biznesa idejas ne tikai ražošanas, bet arī pakalpojumu nozarē, piemēram, Smilšu veselības un aktīvās atpūtas centra izveidei, RIJADA radošo darbnīcu rīkošanai, satelīta attēlu izgatavošanai, Ārvalstu filmu producentu un finansējuma piesaistei Latvijai, Auto SPA - pašapkalpošanās auto mazgātavai u.c.

Kopumā Rīgas pašvaldības pēdējo 2 -3 gadu ieguldījums uzņēmējdarbības vides pilnveidošanā ir vērtējams kā pozitīvs, jo papildus jaunām iniciatīvām ir nodrošināta jaunu attīstības priekšlikumu izskatīšanas pārredzamība (piemēram, Investīciju un uzņēmējdarbības veicināšanas padomē izskatīto priekšlikumu saturs ir pieejams interneta vietnē, tāpat arī grantu konkursa „Atspēriens” atbalstu saņēmušās biznesa idejas un to detalizēts apraksts.

Inovatīvas uzņēmējdarbības veicināšana Līvānos

Viens no labākajiem inovatīvas uzņēmējdarbības veicināšanas labās prakses piemēriem Latvijā atrodams Līvānu novadā, kas pēc iedzīvotāju skaita (14134 iedzīvotāji 2010.gadā) un teritorijas lieluma (305,44 km² pēc teritoriālās reformas) atbilst nelielas pašvaldības teritorijai, taču paveiktais pēdējo septiņu gadu garumā atspoguļo rezultātus, kādus reti kura lielā pašvaldība var tik kvalitatīvi parādīt. Tas ir **Līvānu Inženiertehnoloģiju un inovāciju centrs** (turpmāk tekstā – LIIC), kas izveidots 2006. gada novembrī bijušās Līvānu pamatskolas telpās un labi raksturo pilsētas attīstības tendences. Centrā atrodas biznesa inkubators, Aparātbūves un optisko šķiedru produktu attīstības centrs (laboratorija), Inženierzinātņu un inovāciju demonstrācijas centrs, Līvānu novada domes Attīstības plānošanas daļa un citas uzņēmējdarbībai svarīgas pašvaldības struktūrvienības. Ir pieejamas arī konferenču un semināru telpas.

Lai izprastu Līvānu vietējās ekonomikas īpatnības, ir nepieciešams izprast, kāda ir bijusi **pilsētas vēsturiskā attīstība**. Novada ģeogrāfiskais izvietojums (Līvāni ietilpst Latgales kultūrvēsturiskajā apgabalā, taču tie vēsturiski ir veidojušies un attīstījušies Latgales, Vidzemes un Zemgales novadu krustpunktā) pavēris iespējas Līvānu pilsētai kļūt par nozīmīgu autoceļu un dzelzceļu satiksmes mezglu. Līvānu izaugsmi sekmējusi ne vien labā satiksme un vietējo izejvielu resursi, bet arī cilvēkkapitāls. Tāpēc Līvānu pilsēta visos laikos ir bijusi arī kultūras un izglītības centrs – līdzīgi kā sevi pozicionē arī daudzas citas nelielas pašvaldības Latvijā. Līvāni vēsturiski ir bijusi industriāla pilsēta (stikla fabrika, kūdras fabrika, bioķīmiskā rūpnīca, māju būves kombināts, celtniecības materiālu ražošanas uzņēmums - visas šīs ražotnes ir veidojušas un ietekmējušas Līvānu attīstību). Līvānos šobrīd darbojas vairākas modernas optisko stikla šķiedru ražotnes, kuru ražojumi tiek izmantoti lāzeru medicīnā un kosmosa izpētē. Senas rūpnieciskās ražošanas tradīcijas (mežistrāde, kūdras izstrāde, māla izstrādājumu, būvmateriālu, celulozes, stikla ražošana) ir veidojušas pamatu darbaspēkam ar specifiskām zināšanām

un prasmēm. Viss kopā veido Līvānu novada īpašās atšķirības, kas kļūst par administratīvās teritorijas konkurētspējas priekšrocībām.

LIIC izveides vēstures pamatā ir 2003.gadā izstrādātais Līvānu biznesa inkubatora tehniski ekonomiskais pamatojums (paredzot veidot biznesa inkubatoru vietējās uzņēmējdarbības veicināšanai). 2004.gadā Līvānu biznesa inkubatora ideja tika paplašināta, veiksmīgi sadarbojoties ar partneriem Latgales reģionā un Rīgā, kā arī ņemot vērā ārzemju sadarbības partneru ieteikumus. Tā rezultātā biznesa inkubators kļuva par vienu no vēlāk izveidotā Līvānu Inženiertehnoloģiju un inovāciju centra sastāvdaļām. 2005.gadā Līvānu novada dome sadarbībā ar Latgales aparātbūves tehnoloģisko centru Rēzeknē, Daugavpils Universitāti, Rēzeknes Augstskolu, Starptautisko Lietišķās Optikas biedrību un Latvijas Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmēju asociāciju ES PHARE 2003 programmā „Inovatīvās uzņēmējdarbības un lietišķo pētījumu infrastruktūras attīstības veicināšanai” iesniedza projekta pieteikumu „Latgales Inženiertehnoloģiju klastera izveide” (kopējais projekta budžets bija 2,7 milj. EUR). Partneri, balstoties uz uzkrātajām zināšanām un pieredzi, definēja savu specializāciju, tādejādi veidojot loģisku klastera kompetenču kopumu – Līvānos bija pieejama kompetence optiskās šķiedras izgatavošanas jomā, Rēzeknē – plastmasas izstrādāju jomā un Daugavpilī – metālapstrādes jomā. Projekta mērķis bija veicināt inovatīvu un ar augstu pievienoto vērtību eksportspējīgu produktu attīstīšanu un ieviešanu ražošanā inženiertehnoloģiju nozarēs, tādejādi veicinot stabilu Latgales ekonomisko un sociālo attīstību.

Projekta ietvaros tika īstenotas aktivitātes arī pārējās iesaistītajās pilsētās. Daugavpilī tikai izveidota automatizētās projektēšanas un metāla prototipēšanas laboratorija, savukārt Rēzeknē izveidota inovatīvas plastmasas produktu prototipēšanas laboratorija. Projekta laikā izveidojušies lietišķie kontakti pārtapuši praktiskā sadarbībā, sniedzot Latgales reģiona uzņēmumiem daudzpusīgu informāciju un atbalstu viņu biznesa ideju īstenošanā.

LIIC darbības raksturojumu noteikti atspoguļo definētā misija - sniegt atbalstu vietējiem uzņēmumiem un veicināt jaunu biznesa ideju un produktu veidošanos, kā arī sekmēt jaunu aparātbūves un elektromontāžas uzņēmumu veidošanos Līvānos, tādejādi kļūstot par nozīmīgu minēto nozaru centru Latgalē. LIIC ir formulēta arī attīstības vīzija - kļūt par atpazīstamu kompetences centru Latvijā un būtisku atbalstu jaunajiem aparātbūves un elektrisko iekārtu ražošanas uzņēmumiem. Ir definēti arī skaidri un

izmērāmi sasniedzamie mērķi, piemēram, panākt 14 jaunu augstas pievienotās vērtības uzņēmumu rašanos LIIC Biznesa inkubatorā līdz 2012. gadam.

LIIC piedāvā jaunajiem uzņēmumiem biznesa inkubatora pakalpojumus - LIIC rīcībā ir 7 biznesa inkubatora telpas, kurās iespējams izvietot 7 - 8 jaunus uzņēmumus. Biznesa inkubators piedāvā biroja telpas ar samazinātu īres maksu, kas pieaug progresīvi, biznesa inkubatora dalībniekiem ilgāk uzturoties šajās telpās (35% no īres maksas 1. gadā, 55% 2. gadā un 75% trešajā gadā). Šādā veidā LIIC biznesa inkubatora dalībniekiem ir iespēja saņemt *de minimis* atbalstu, kas pēc ES nosacījumiem 3 gadu laikā nedrīkst pārsniegt 200 000 EUR.

Veidojot biznesa inkubatoru, tika definētas šādas atbalstāmās nozares: apstrādes rūpniecība (izņemot dzērienu un tabakas izstrādājumu ražošanu), datori un ar tiem saistītā darbība, zinātniskās pētniecības darbs, darbība arhitektūras un projektēšanas jomā, tehniskā pārbaude un analīze un dizaina pakalpojumi.

LIIC skaidri formulējis, ka ir gatavs piedāvāt savu atbalstu Līvānu novadā uzņēmumiem, kas darbojas inženierzinātņu vai ar tām saistītā nozarē, paredz jaunu darba vietu izveidi, savā darbībā vēlas ieviest jaunas tehnoloģijas vai produktus, ražo produktus un/ vai pakalpojumus kam ir liels tirgus potenciāls, ražo eksportspējīgus produktus, uzņēmuma piedāvātais produkts risina mūsdienu ekonomiskos izaicinājumus (enerģijas taupīšana, alternatīvo enerģijas veidu izmantošana u.tml.), paredz ražot produkciju vai pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību, darbojas atbilstoši vides aizsardzības prasībām un izmanto videi draudzīgas tehnoloģijas un ražo videi draudzīgus produktus, kā arī paredz savas darbības paplašināšanu Līvānos vai Līvānu novadā.

Lai nodrošinātu kvalitatīvu konsultatīvo atbalstu, LIIC piedāvā dažādas konsultācijas, piemēram, uzņēmējdarbības uzsākšanā, biznesa plānu izstrādē, produktu tehnoloģiskajā pilnveidē, projektu pieteikumu sagatavošanā un finansējuma piesaistē no Latvijas un Eiropas Savienības fondiem, sadarbības partneru piesaistē un tehnoloģiju pārneses organizēšanā, uzņēmuma finanšu plānošanā u.c.

Paralēli biznesa inkubatora pakalpojumiem, LIIC jaunajiem uzņēmējiem piedāvā iespēju savas darbības ietvaros iznomāt pētniecībai divas laboratorijas, kas aprīkotas ar nepieciešamajiem mērinstrumentiem un iekārtām. Šāda pētniecības atbalsta mērķis ir sekmēt produktu ar augstu pievienoto vērtību izstrādi un ražošanu Līvānu novadā, jo tas nestu ne vien panākumus ne vien pašiem uzņēmumiem, bet arī visai novada ekonomiskajai attīstībai kopumā. Uzņēmumiem iespējams iznomāt gan laboratoriju

kopumā ar visu aprīkojumu, gan atsevišķas iekārtas uz noteiktu laika periodu, veicot pētniecisko darbību savās telpās.

LIIC veiksmīgi ieintegrēts vēl viens projekts – „City 2 City”, kura ietvaros izveidots resursu centrs, lai jaunajiem biznesa inkubatora dalībniekiem ir pieejama biznesa literatūra un preses izdevumi. Pieejami ir arī elektroniski apmācību līdzekļi, piemēram, „Teksta redaktors”, „Elektroniskās tabulas”, „Prezentāciju sistēmas” un „Dators iesācējiem” un tie ir noderīgi ne tikai uzņēmumiem, bet arī vietējiem iedzīvotājiem, kas vēlas uzsākt uzņēmējdarbību un apgūt nepieciešamās prasmes darbā ar datoru.

Īpaši atzīmējama **LIIC novitāte ir Demonstrāciju centra izveide** LIIC telpās. Šī centra mērķis ir kļūt par atraktīvu vietu jauno tehnoloģiju demonstrējumiem, nelielām precīzi virzītām izstādēm un specializētām lekcijām, veicinot un virzot zināšanu un inovāciju procesu, kā arī kļūt par specializētu laboratorijas darbu vietu vidusskolu vecāko klašu skolēniem dabas zinātņu priekšmetos un veicināt šo priekšmetu pievilcību skolēnu vidū. Līdz ar to vidusskolas un jaunāko klašu skolēniem demonstrāciju centrā tiek piedāvātas ekskursijas un demonstrācijas, kā arī praktiskās nodarbības. Papildus nosacījums demonstrāciju centra darbībai ir jaunu inženiertehnoloģiju iekārtu izvietošana centra telpās, izrādot Latvijas uzņēmumu sasniegumus šajā jomā. Demonstrāciju centrs ir izvirzījis mērķi iekārtot telpas un sagādāt tām nepieciešamo aprīkojumu, kā arī rīkot dažādus seminārus, prezentācijas un ar dabas zinātnēm saistītas izstādes, kas būtu aplūkojama ne vien skolēniem un studentiem, bet arī ikvienam interesentam.

Demonstrāciju centra vajadzībām ir iegādāti dažādi uzskates materiāli, kas jauniešiem ļauj praktiski izprast fizikas likumus, aplūkot tos praktiskā darbībā un pašiem izmēģināt roku, veicot laboratorijas darbus demonstrāciju centra vadītāja uzraudzībā. Jaunieši tiek aicināti apmeklēt demonstrāciju centru un arī piedāvāt savas idejas tā pilnveidošanai, lai inženierzinātnes kļūtu pievilcīgas un interesantas un tiktu veicināta izpratne par tām, kā arī rastos vēlēsšanās tās apgūt plašāk.

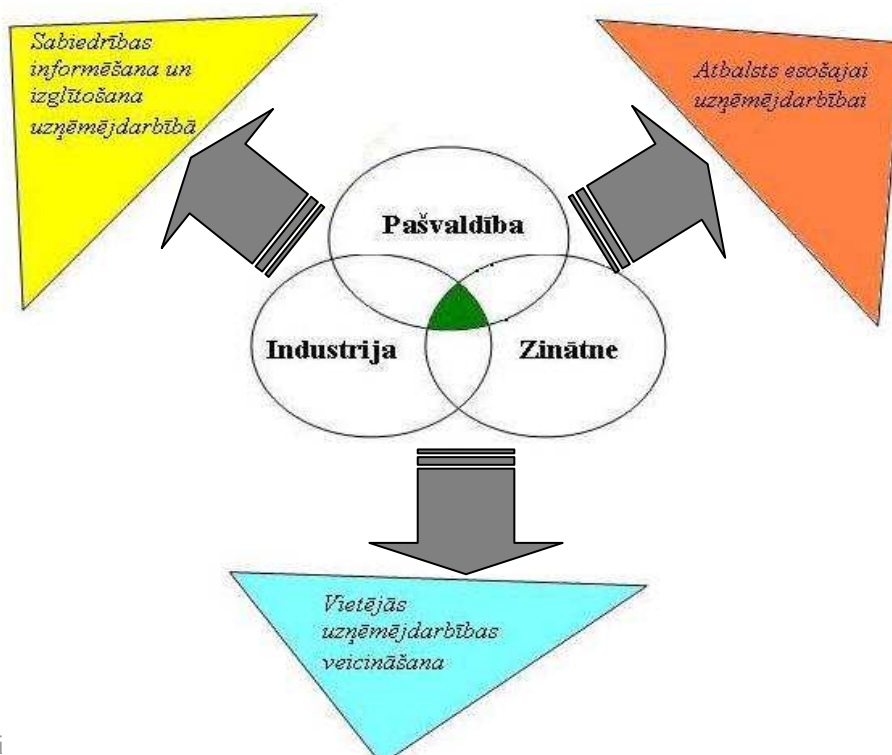
Noteikti ir jāatzīmē **LIIC rezultatīvie rādītāji**, kas ir uzskatāmi apkopoti. Kopš 2007.gada LIIC darbojušies 17 uzņēmumi (juridiskā forma – sabiedrība ar ierobežotu atbildību), izveidotas 58 darba vietas un nodokļos samaksāti vairāk kā 80000 LVL. 2008.gadā LIIC 45 semināros piedalījušies vairāk kā 300 dalībnieki (2009.gadā notikuši 7 semināri), kopējais LIIC apmeklētāju skaits – virs 3500 cilvēkiem, sniegtas konsultācijas 135 uzņēmumu pārstāvjiem (2009.gadā – 67 pārstāvjiem). LIIC tehnoloģiju

meklējumu pakalpojumi izmantoti 6 reizes (2009.gadā 1 reizi), ir notikuši divi veiksmīgi tehnoloģiju pārneses darījumi.

Pašvaldībai ir bijusi nozīmīga loma projekta attīstībā - projekta iniciatore ir Līvānu novada domes Investīciju un attīstības daļas vadītāja Marika Rudzīte, kura 2002. un 2003.gadā ES PHARE projekta “Ilgspējīgu stratēģiju ieviešana Līvānu novada ekonomiskajā attīstībā” ietvaros ieguva zināšanas, pieredzi un nepieciešamo motivāciju minētā projekta īstenošanai. Viena no galvenajām atziņām M.Rudzītei bija ārvalstīs iepazītie labās prakses piemēri un apstiprinājums, ka arī nelielām pašvaldībām ir lielas attīstības iespējas, ja vien pašvaldības darbiniekiem ir motivācija un atbilstoša kvalifikācija projektu īstenošanā. Būtiska bija arī pašvaldības vadības izpratne un atbalsts M.Rudzītes iniciatīvai, jo projektam nepieciešamo līdzfinansējumu nodrošināja pašvaldība no saviem resursiem.

10. Piedāvātā atbalsta modeļa elementu raksturojums

Izvērtējot novadu ierobežoto cilvēkresursu un finanšu kapacitāti, ir izvēlēts Trīspusējās sadarbības modelis, kurš darbojās trijās uzņēmējdarbības atbalsta dimensijās (skat. att.) un kura misija būs rosināt jaunas trīspusējas iniciatīvas, kas vērstas uz par attīstības plānošanu atbildīgās struktūrvienības kā jaunā modeļa koordinatora kapacitātes stiprināšanu un inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta instrumentu izmantošanu zināšanu ekonomikas attīstībai novadā.

Jaunais modelis ietver klasiskā Trīspusējās sadarbības modeļa pamatprincipu: pašvaldība, uzņēmēji un izglītības sektors veido ciešu sadarbību kopējo un individuālo mērķu sasniegšanai. Praktiskā līmenī tā būtu Trīspusējās sadarbības padome kā neatkarīga vienība, kam ir konsultatīva un padomdevēja funkcija pašvaldības vadībai un par ekonomisko attīstību atbildīgajai struktūrvienībai. Padomes sastāvā ietilpst 2-3 pārstāvji no katra sektora. Vismaz viens no katra sektora ir lēmumu pieņēmējs (vidējā vai augstākā līmeņa vadītājs) un vismaz viens ir kvalificēts speciālists, kas ir spējīgs darboties organizatoriskā līmenī. Trešajam dalībniekam katrā no pārstāvētajiem sektoriem varētu būt „sabiedrības vēstneša” loma, kas padomes viedokli un priekšlikumus formulē sabiedrībai viegli uztveramā vēstījumā.

Modeļa novitāte ir Trīspusējās sadarbības modelī ietvertās trīs dimensijas, kurās tas vienlaicīgi darbojas un kas sakrīt ar trīs pamatvirzieniem, kas ir pašvaldības kompetencē, lai veidotu zināšanu ekonomiku novadā. Katrā no dimensijām dominē divi sektori, kas nodrošina savu specifisko kompetenci dimensijas uzturēšanā, tādejādi veicinot.

Atsevišķie inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta modeļa elementi aprakstīti pēc to iedalījuma pa atbilstošajām dimensijām. Pirmajā dimensijā „Sabiedrības informēšana un izglītošana uzņēmējdarbībā” vadošo lomu uzņemas pašvaldība un industrija un to atbildības jomas atspoguļotas tabulā (skat. tab.).

Trīspusējā sadarbības modeļa dalībnieku lomas pirmajā dimensijā

Nr.	Elements	Pašvaldības loma	Industrijas loma
1.	Biedrības „Junior Achievement Latvija” piedāvāto biznesa izglītības programmu integrācija novada vispārizglītojošās skolās	motivē vispārējās izglītības iestādes un ekonomikas priekšmetu pasniedzējus iesaistīties programmā	līdzdalība programmu praktiskās daļas kvalitātes uzlabošanā
2.	Inovācijas motivācijas semināri iedzīvotājiem	informē sabiedrību par iespēju piedalīties semināros	līdzdalība semināru satura izstrādē un pasniegšanā, daloties ar labās prakses piemēriem uzņēmējdarbības uzsākšanā

3.	Inovātīvo biznesa ideju autoru apmācības	apzina un motivē ideju autorus piedalīties apmācībās	līdzdalība semināru satura izstrādē un pasniegšanā, piedāvā uzņēmējdarbības attīstības kompetences
4.	Tehniskās jaunrades dienas novados	koordinē jaunatnes līdzdalību pasākumos	kopā ar izglītības sektoru izglīto par zināšanu komercializācijas aspektiem
5.	Uzņēmēju vizītes skolās un skolēnu vizītes uzņēmumos	koordinē skolu jaunatnes līdzdalību pasākumos	piedalās vieslekcijās un piedāvā iespēju apmeklēt uzņēmumus
6.	Apmācību kurss skolu pedagogiem un jaunatnes darbiniekiem „Radošums izglītībā”	koordinē apmācāmo mērķa grupu pārstāvju dalību pasākumos	līdzdalība semināru satura izstrādē un pasniegšanā, daloties ar labās prakses piemēriem radošuma transformēšanā uz inovatīvu uzņēmējdarbību
7.	Jaunatnes radošo līderu forums	apzina jaunatnes līderus un koordinē to dalību pasākumos	līdzdalība semināru satura izstrādē un pasniegšanā, daloties ar labās prakses piemēriem līderības prasmju pilnveidošanā un izmantošanā
8.	Labās prakses piemēru popularizēšana plašākai sabiedrībai	koordinē sabiedrības dalību pasākumos	līdzdalība semināru satura izstrādē un pasniegšanā, daloties ar labās prakses piemēriem inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībā

Lai arī otrajā dimensijā „Vietējās uzņēmējdarbības veicināšana” organizatoriska loma ir pašvaldībai, lai nodrošinātu plašāku kompetences pieejamību un starpsektoru sadarbību, vadošo lomu uzņemas izglītības sektors un industrija un to atbildības jomas atspoguļotas tabulā.

Trīspusējā sadarbības modeļa dalībnieku lomas otrajā dimensijā

Nr.	Elements	Izglītības sektora loma	Industrijas loma
1.	Inovātīvo biznesa ideju konkurss “Novada Ideju kauss”	līdzdalība tehnoloģiski intensīvu biznesa ideju izvērtēšanā (ekspertu slēdziena sniegšana)	līdzdalība kā kompetences partnerim, kas izvērtē iesniegtās biznesa idejas, nodrošina īstermiņa mentoringa konsultācijas, kā arī piedalās apmācību satura izstrādē
2.	Kurzemes Pirmssēklas atbalsta instruments (grantu konkurss)	līdzdalība tehnoloģiski intensīvu biznesa ideju izvērtēšanā (ekspertu	līdzdalība inovatīvu biznesa ideju kvalitātes izvērtēšanā no

		slēdziena sniegšana)	komercializācijas viedokļa (ekspertu slēdziena sniegšana)
3.	Novada Eko - biznesa inkubatora izveide uz profesionālās vidusskolas bāzes	līdzdalība tehnoloģiski intensīvu biznesa ideju attīstībā, nodrošinot specifisku tehnoloģisku kompetenci	līdzdalība uzņēmējdarbības uzsācēju kompetences uzlabošanā uzņēmējdarbības jautājumos
4.	Novada mentoringa programma uzņēmējdarbības uzsācējiem	līdzdalība vidēja termiņa (6 mēn.) tehnoloģiska rakstura konsultāciju pakalpojumu sniegšanā uzņēmējdarbības uzsācējiem	līdzdalība vidēja termiņa (6 mēn.) mentoringa pakalpojumu sniegšanā uzņēmējdarbības uzsācējiem

Trešajā dimensijā „Atbalsts esošajai uzņēmējdarbībai” nozīmīgākā loma ir uzņēmējam kā galvenajam „spēlētājam”, lai nodrošinātu plašāku kompetences pieejamību un starpsektoru sadarbību, tomēr jaunajā modelī vadošo lomu uzņemas izglītības sektors un pašvaldība un to atbildības jomas atspoguļotas tabulā (tab.).

Trīspusējā sadarbības modeļa dalībnieku lomas trešajā dimensijā

Nr.	Elements	Izglītības sektora loma	Pašvaldības loma
1.	Novada uzņēmēju konsultatīvā padome	zināšanu kā pievienotās vērtības komponentes popularizēšana padomes ietvaros ar mērķi rosināt uzņēmēju priekšlikumus, kas balstīti uz zināšanu ietilpīgas uzņēmējdarbības veicināšanu	padomes darba koordinēšana
2.	Novada uzņēmēju dienas	vietējo uzņēmēju tehnoloģiskā potenciāla izvērtēšana	uzņēmēju dienu norises koordinēšana, partneru piesaiste
3.	Dizaina pielietojuma veicināšana jaunos produktos	Starpnozaru sadarbības projektu identificēšana radošajās industrijās	dizaineru un uzņēmēju sadarbības rosināšana
4.	Pašnovērtējuma instrumenti uzņēmējiem	līdzdalība inovācijas un tehnoloģiskās kapacitātes pašnovērtējuma metodikas izstrādē	pašnovērtējuma instrumentu apkopošana un izplatīšana vietējiem uzņēmējiem
5.	Konkurss “Novada inovatīvākais uzņēmums un	līdzdalība inovācijas līmeņa izvērtēšanā (ekspertu slēdziena sniegšana)	konkursa norises koordinēšana

	produkts”		
6.	Administratīvā sloga mazināšanas pasākumi	administratīvā sloga novērtējums starpnozaru sadarbības projektu īstenošanā	priekšlikumu apkopošana un atbilstošu izmaiņu veikšana likumdošanas aktos
7.	Eksporta potenciāla apzināšana un veicināšana	līdzdalība uz zināšanām balstītu produktu eksporta potenciāla apzināšanā un eksporta veicināšanā	vietējo uzņēmēju rosināšana uzsākt eksportu, eksporta iespēju novērtēšana

Katra dalībnieka augstāk aprakstītā ieguldījuma pakāpe un veids katrā no inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta modeļa elementiem var mainīties, taču šādas pieejas būtība paliek nemainīga – visi Trīspusējās sadarbības modeļa dalībnieki tiek iesaistīti atsevišķo modeļa elementu īstenošanā, ieguldot savu kompetenci un veidojot tos ar plašāku mērogu, sapludinot dažādas politikas, sektoru pieejas un vērtības.

11. Par attīstības plānošanu atbildīgās struktūrvienības funkcijas

Ņemot vērā jaunā modeļa atšķirīgo struktūru un būtību salīdzinājumā ar pašreizējo novadu struktūrvienību darbības pamatprincipiem, Kurzemes novadiem tiek piedāvāts reorganizēt struktūrvienības, uz tās bāzes veidojot strukturāli atšķirīgu vienību ar nosaukumu „**Zināšanu ekonomikas un attīstības nodaļa**”. Ir jāpārskata esošo nodaļu funkcijas, starp kurām ir tās, kas neatbilst jaunās struktūrvienības pamatdarbības principiem, jo ir specifiskas, konkrēti, vides aizsardzība un transporta satiksmes organizācija pilsētā. Nodaļas kodols jāveido kvalificētiem darbiniekiem, katram no kuriem ir noteikta specializācija un kompetences joma. Papildus pamata kompetencēm (nodaļas darba organizācija, atzinumu sagatavošana par attīstības projektiem, investīciju plāna izstrāde, vadība un uzraudzība, ko nodrošina nodaļas vadītājs un viņa vietnieks) nodaļas struktūrā jāiekļauj šādu kompetenču speciālisti:

- 1) statistikas apkopošanas un analīzes galvenais speciālists;
- 2) uzņēmējdarbības vides galvenais speciālists;
- 3) ārējās finanšu palīdzības galvenais speciālists;
- 4) attīstības projektu galvenais speciālists.

Darbiniekiem ir jābūt spējīgiem veikt pienākumus (tai skaitā sagatavot darba uzdevumu ārpakalpojumu piesaistei) šādu kompetenču ietvaros:

- 1) stratēģiskā plānošana;
- 2) izglītojošo un kvalifikācijas celšanas pasākumu rīkošana;
- 3) Trīspusējā sadarbības modeļa koordinācija;
- 4) inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta instrumentu izstrāde un ieviešana;
- 5) nodaļas aktivitāšu ekonomiskās atdeves uzraudzība;
- 6) statistisko datu iegūšana, apkopošana un sistematizēšana;
- 7) sociāli ekonomiskās attīstības prognožu sagatavošana;
- 8) likumdošanas iniciatīvu sagatavošana uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai un administratīvā sloga mazināšanai pilsētā;
- 9) iedzīvotāju konsultēšana par Latvijā pieejamiem atbalsta instrumentiem uzņēmējdarbības uzsākšanai;
- 10) vietējo inovatīvo biznesa ideju autoru apzināšana un darbs ar tiem;
- 11) vietējo uzņēmumu eksporta potenciāla identificēšana;
- 12) sadarbība ar NVA reģionālajām nodaļām bezdarbnieku pārkvalifikācijas veicināšanā;
- 13) publiskās un privātās partnerības projektu identificēšana.

Augstāk minētais kompetenču loks nodrošinās struktūrvienības spēju izstrādāt un ieviest pasākumu plānu, kas vērsts uz vietējās zināšanu ekonomikas veidošanu, aptverot Trīspusējās sadarbības modeļa dalībnieku jomas un visas trīs pašvaldības uzņēmējdarbības politikas dimensijas.

Katrs nodaļas darbinieks (izņemot vadītāju un viņa vietnieku) koordinē vienu nodaļas kompetencē esošu projektu (līdzsvarota darba nodrošināšanai un darbinieku kvalifikācijas uzlabošanai). Nepieciešamo kompetenču saraksts katram no nodaļas speciālistiem pieejams 1.pielikumā.

Lai nodrošinātu nodaļas darbinieku atbilstošu darba kvalitāti, nepieciešams rīkot regulārus darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumus sekojošās jomās: jaunākās tendences inovācijas sistēmu attīstībā, inovācijas atbalsta instrumentu pielietošanā, zināšanu komercializēšanā, kā arī darbā ar radošuma un inovācijas avotiem un tml.

12. Atbalsta modeļa ieviešanai nepieciešamie resursi

Jaunā modeļa ieviešanai nepieciešamie resursi (skat. tab.) aprēķināti, ņemot vērā pašvaldības ierobežotās finansiālās iespējas, tādēļ izstrādāta „minimālā” programma, kuras atsevišķu pasākumu īstenošana dos izmērāmus rādītājus jau īstermiņā (tuvākajos 6 mēnešos). Daļa resursu uzskaitīti kā nefinanšu ieguldījumi – to nodrošina Trīspusējās sadarbības modelī iesaistītie dalībnieki, kas ieinteresēti modeļa rezultātos un to izmantošanā.

Pirmās dimensijas „Sabiedrības informēšana un izglītošana uzņēmējdarbībā” pasākumu budžets un finansējuma avoti

Nr.	Elements	Summa	Finansējuma avoti
1.	Biedrības „Junior Achievement Latvija” piedāvāto biznesa izglītības programmu integrācija novadu vispārizglītojošās skolās (ikgadēja programma)	1720 LVL (880 LVL pamatskolām un 840 LVL vidusskolām)	pašvaldības izglītības iestāžu budžeta finansējums un skolēnu vecāku atbalsts
2.	Inovācijas motivācijas semināri iedzīvotājiem (4 reizes gadā)	960 LVL (240 LVL par vienu kursu)	pašvaldības budžeta finansējums un dalībnieku līdzmaksājums
3.	Inovātīvo biznesa ideju autoru apmācības (2 reizes gadā)	1200 LVL (600 LVL par vienu kursu)	pašvaldības budžeta finansējums un dalībnieku līdzmaksājums
4.	Tehniskās jaunrades dienas (1 reizi gadā)	1250 LVL	pašvaldības budžeta, sponsoru finansējums
5.	Uzņēmēju vizītes skolās un skolēnu vizītes uzņēmumos (1 reizi gadā)	0 LVL	n/a
6.	Apmācību kurss skolu pedagogiem un jaunatnes darbiniekiem „Radošums izglītībā” (1 reizi gadā)	600 LVL	pašvaldības budžeta finansējums
7.	Jaunatnes radošo līderu forums (1 reizi gadā)	500 LVL	pašvaldības budžeta un sponsoru finansējums
8.	Labās prakses piemēru popularizēšana plašākai sabiedrībai (katru mēnesi)	0 LVL	n/a
9.	„Doktorantu pilsētīņas” izveide uz profesionālās vidusskolas bāzes	20000 LVL	INTERREG programmas finansējums, pašvaldības budžeta līdzfinansējums

Kopā	24980 LVL
-------------	------------------

Pamatā pirmās dimensijas pasākumiem nepieciešamais un salīdzinoši nelielais finansējums (4980 LVL) jāplāno pašvaldības budžeta ietvaros, jo „Doktorantu pilsētiņas” izveidei nepieciešamos līdzekļus iespējams piesaistīt dažādu ES programmu un fondu ietvaros. Būtiskākais resurss, kas nepieciešams pasākumu īstenošanai, ir reorganizētās struktūrvienības Zināšanu ekonomikas un attīstības nodaļas darbinieki, kas koordinē pasākumu ieviešanu. Nodaļas darbiniekiem jābūt šādām prasmēm: spēja formulēt uzaicinājumu atbilstošās mērķauditorijas piesaistīšanai, uzrunāt un motivēt sadarbības partnerus, kas tiek iesaistīti pasākumu rīkošanā, koordinēt projektu pieteikumu sagatavošanu, kā arī apzināt kvalificētus ekspertus, kas nodrošina pasākumu saturisko daļu.

**Otrās dimensijas „Vietējās uzņēmējdarbības veicināšana”
pasākumu budžets un finansējuma avoti**

Nr.	Elements	Summa	Finansējuma avoti
1.	Inovatīvo biznesa ideju konkurss “Novada Ideju kauss” (ikgadējs pasākums)	15 000 LVL	pašvaldības budžeta un sponsoru finansējums.
2.	Kurzemes Pirmssēklas atbalsta instruments (grantu konkurss, ikgadējs pasākums)	10000 – 15000 LVL	pašvaldības budžeta un sponsoru finansējums
3.	Novada Eko - biznesa inkubators (pastāvīgi)	7000 LVL (biznesa inkubatora izveide) un 15000 LVL (uzturēšana)	pašvaldības budžeta finansējums, biznesa inkubatora dalībnieku līdzmaksājums, sadarbības partneru nemateriālais ieguldījums
4.	Novada mentoringa programma uzņēmējdarbības uzsācējiem (ikgadējs pasākums)	600 LVL	pašvaldības budžeta finansējums, sadarbības partneru nemateriālais ieguldījums
Kopā		52600 LVL	

**Trešās dimensijas „Atbalsts esošajai uzņēmējdarbībai”
pasākumu budžets un finansējuma avoti**

Nr.	Elements	Summa	Finansējuma avoti
1.	Novada uzņēmēju konsultatīvā padome (1 reizi mēnesī)	0 LVL	n/a
2.	Novada uzņēmēju dienas (ikgadējs pasākums)	7000 LVL	pašvaldības budžeta finansējums, uzņēmumu līdzmaksājumi
3.	Dizaina pielietojuma veicināšana jaunos produktos (1 reizi gadā)	1000 LVL	pašvaldības budžeta finansējums
4.	Pašnovērtējuma instrumenti uzņēmējiem (pastāvīgi)	0 LVL	n/a
5.	Konkurss “Novada inovatīvākais uzņēmums un produkts” (ikgadējs pasākums)	2000 LVL	pašvaldības budžeta finansējums, sponsoru finansējums
6.	Administratīvā sloga mazināšanas pasākumi (pastāvīgi)	600 LVL	pašvaldības budžeta finansējums
7.	Eksporta potenciāla apzināšana un veicināšana (pastāvīgi)	300 LVL	pašvaldības budžeta finansējums
Kopā		10900 LVL	

Trešās dimensijas pasākumi, kas vērsti uz atbalsta sniegšanu esošajiem uzņēmumiem, paredz būtisku Zināšanu ekonomikas un attīstības nodaļas cilvēkresursu ieguldījumu, jo īpaši uzņēmēju dienu rīkošana un eksporta potenciāla apzināšana. Arī šeit būtiska ir sadarbība ar sociālajiem partneriem, piemēram, dizaina pielietojuma veicināšanai jaunos produktos, pie tam, ne tikai rūpniecībā, bet arī pakalpojumu nozarē, atbilstoši mūsdienu tirgus prasībām iesaiņojot uzņēmuma piedāvāto pakalpojumu.

Kopējais **jaunā modeļa budžets vienam gadam sastāda 103480 LVL**, kur lielākie ieguldījumi tiek veikti otrās dimensijas („Vietējās uzņēmējdarbības veicināšana”) pasākumos. Modeļa budžetu pirmajā gadā būtiski palielina infrastruktūras pilnveidošana („Doktorantu pilsētiņas” izveide).

Novadiem ir iespēja par ekonomikas attīstību atbildīgās struktūrvienības budžetā ieplānot līdzekļus visu trīs dimensiju pasākumu īstenošanai, tātad jaunā modeļa ieviešana novadā inovatīvas uzņēmējdarbības veicināšanai ir praktiski īstenojama. Lai finansiāli pamatotu modeļa efektivitāti, vidējā termiņā (3 – 5 gados) tam pašvaldības budžeta

ieņēmumos jānodrošina vismaz 80% no jaunā modeļa izmaksām, neskaitot ieguldījumus jaunu struktūru izveidē (3 gadu laikā ieņēmumiem pašvaldības budžetā caur nodokļiem un nodevām jāpalielinās vismaz par 171 552 LVL). Pamata rādītāji efektivitātes pārbaudei ir pieejami un pārbaudāmi – iedzīvotāju ienākuma nodokļa un pašvaldības noteikto nodevu iemaksas pašvaldības budžetā. Atlikušie 20% ir nemateriālais ieguvums (sociālās spriedzes mazināšanās iedzīvotāju vidū, pilsētas tēla atpazīstamība) un tāds ieguvums, ko naudas izteiksmē ir sarežģīti iegūt dēļ ierobežotas iespējas apkopot atbilstoša rakstura informāciju (lēmumu pieņemšana investīciju veikšanai, citās pilsētās deklarēto iedzīvotāju nodarbināšana novada uzņēmumos un tml.).

13. Optimālais atbalsta modeļa ieviešanas laika plāns

Jaunā modeļa ietvaros plānoto pasākumu ieviešanas laika plāns izstrādāts vienam kalendārajam – 2011.gadam, ņemot vērā pašvaldības budžeta plānošanas īpatnības (2010.gada budžets ir apstiprināts un izmaiņu veikšana tajā, palielinot līdzekļus, ir praktiski neiespējama).

Pasākumu norises laiks tiek plānots, ņemot vērā to loģisko secību. Pirmajā dimensijā vairāki pasākumi (Junior Achievement mācību programma, uzņēmēju vizītes skolās, pedagogu apmācība, jaunatnes radošo līderu forums) tiek ieviestas saskaņā ar mācību gada kalendāru. Pirmssēklas atbalsta instrumenta un mentoringa programmas ieviešana plānojama tikai pēc inovatīvo biznesa ideju konkursa „Ideju kauss” īstenošanas, kad ar konkursa palīdzību tiks apzinātas tehnoloģiskās idejas un izvērtēts to attīstības potenciāls nākotnē. Savukārt, biznesa inkubatora un „Doktorantu pilsētiņas” izveide plānojama līdz ar 2011.gada sākumu, lai dotu iespēju jau nobriedušu biznesa ideju autoriem izveidot uzņēmumu un sākt darboties profesionālu uzņēmējdarbības konsultantu uzraudzībā, kā arī, lai izveidotu priekšnosacījumus augsti kvalificētu speciālistu piesaistei uz pastāvīgu dzīvesvietu pilsētā. Arī uzņēmēju dienas tiek plānotas rudenī, nevis pavasarī, jo uz uzņēmēju izstādes rīkošanas brīdi tajā piedalīties varētu arī konkursa „Ideju kauss” laureāti un jaunie biznesa inkubatora dalībnieki.

Lielākā daļa pasākumu tiek plānoti ārpus vasaras sezonas, kad pasākumu mērķauditoriju ir sarežģītāk uzrunāt un motivēt darboties telpās, jo cilvēki mēdz doties ārpus pilsētas, lai vasaru pavadītu reģionos. Atbalsta modeļa ieviešanas laiks apskatāms tabulā.

Jaunā atbalsta modeļa ieviešanas laika plāns

Nr.	Dimensijas un pasākumi	2011.gads											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pirmās dimensijas pasākumi												
1.1.	Junior Achievement biznesa izglītības programmas												
1.2.	Inovācijas motivācijas semināri iedzīvotājiem												
1.3.	Inovātīvo biznesa ideju autoru apmācības												
1.4.	Tehniskās jaunrades dienas												
1.5.	Uzņēmēju vizītes skolās un skolēnu vizītes uzņēmumos												
1.6.	Apmācību kurss skolu pedagogiem un jaunatnes darbiniekiem												
1.7.	Jaunatnes radošo līderu forums												
1.8.	Labās prakses piemēru popularizēšana												
1.9.	„Doktorantu pilsētiņas” izveide												
2.	Otrās dimensijas pasākumi												
2.1.	Inovātīvo biznesa ideju konkurss “Novada Ideju kauss”												
2.2.	Kurzemes Pirmssēklas atbalsta instruments												
2.3.	Novada Eko - biznesa inkubatora izveide un attīstība												
2.4.	Novada mentoringa programmas ieviešana uzņēmējdarbības uzsācējiem												
3.	Trešās dimensijas pasākumi												
3.1.	Novada uzņēmēju konsultatīvā padome												
3.2.	Novada uzņēmēju dienu rīkošana												
3.3.	Dizaina pielietojuma veicināšana jaunos produktos												
3.4.	Pašnovērtējuma instrumenti uzņēmējiem												
3.5.	Konkurss “Novada inovatīvākais uzņēmums un produkts”												
3.6.	Administratīvā sloga mazināšanas pasākumi												
3.7.	Eksporta potenciāla apzināšana un veicināšana												

Modeļa ieviešanas laika plāns paredz intensīvu Zināšanu ekonomikas un attīstības nodaļas darbinieku iesaisti un daļēju ārpakalpojumu iegādi pasākumu īstenošanai. Laika plānu iespējams koriģēt, atbilstoši pašvaldības vēlmēm, taču saglabājama augstāk minētā pasākumu ieviešanas secība.

14. Atbalsta modeļu efektivitātes rādītāji

Jaunā modeļa efektivitātes rādītāji atšķirībā no tradicionālajiem rādītājiem ir vērsti uz vietējās sabiedrības radošuma un vietējo uzņēmumu tehnoloģiskā potenciāla novērtēšanu. Šādus datus iegūt ir sarežģītāk, tādēļ pašvaldībai jāizstrādā individuāla datu ieguves un apstrādes sistēma, lai regulāri var sekot līdzi to izmaiņām. Efektivitātes rādītāji un to ieguves avoti norādīti tabulā.

Jaunā modeļa efektivitātes rādītāji un to ieguves avoti

Nr.	Rādītājs	Dimensijas pasākuma Nr.	Datu ieguves avots
1.	Jauno inovācijas profesionāļu skaits	1.1. 1.5. 1.7. 1.9.	Junior Achievement programmas novērtējums novadā, Jaunatnes līderu foruma, Uzņēmēju vizīšu skolās un „Doktorantu pilsētiņas” projekta ziņojums
2.	Uzņēmējdarbības uzsācēju skaits	1.2. 2.1. 2.2.	Inovācijas motivācijas semināru novērtējums (2 mēnešu laikā pēc semināru noslēguma), Eko – biznesa inkubatora gada pārskats
3.	Komercializācijai gatavo biznesa ideju skaits	1.3. 2.1. 2.2. 3.8.	Inovatīvo biznesa ideju apmācību, konkursa „Ideju kauss” un Pirmssēklas atbalsta instrumenta ziņojums
4.	Tehniskās jaunrades klubu dalībnieku skaits	1.4.	Novadā esošo tehniskās jaunrades organizāciju dati
5.	Uzņēmējdarbības attīstības jautājums izglītotu pedagogu un jaunatnes darbinieku skaits	1.1. 1.6.	Junior Achievement programmas novērtējums un apmācību kursa skolu pedagogiem un jaunatnes darbiniekiem ziņojums
6.	Uzņēmējdarbību motivējošu materiālu pieejamība pilsētas iedzīvotājiem un uzņēmējiem	1.1. 1.2. 1.8. 2.1. 3.2. 3.4. 3.5.	Drukātie un izdales materiāli, kas sagatavoti un izplatīti modeļa pasākumu ietvaros
7.	Inovatīvu biznesa ideju autoru skaits	1.1. 1.2. 1.3. 1.7. 2.1. 2.2. 2.3.	Modeļa ietvaros rīkoto pasākumu dalībnieku saraksti un apmeklētāju novērtējuma anketas, kurās tiek ietverta papildus informācija par dalībnieka profilu un viņa motivāciju apmeklēt pasākumu
8.	Jaunu inovatīvu uzņēmumu skaita	1.2. 1.3.	LR Centrālās statistikas pārvaldes dati LR Uzņēmumu reģistra dati

	pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem	2.1. 2.2. 2.3. 3.5. 3.8.	Modeļa ietvaros rīkoto pasākumu novērtējums 3 mēnešu laikā pēc to noslēguma Konkursa „Novada inovatīvākais uzņēmums un produkts”, Novada Eko – biznesa inkubatora gada pārskats
9.	Publisko pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanās	3.1. 3.6.	Pašvaldību rīkotās novada iedzīvotāju un uzņēmumu aptaujas rezultāti
10.	Uzņēmumu eksporta apjoma pieaugums	2.4. 3.3. 3.4. 3.7. 3.8.	Mentoringa programmas dalībnieku, pašnovērtējuma instrumentam reģistrēto uzņēmumu un eksporta/ dizaina konsultācijas saņēmēju uzņēmumu aptauja, gada pārskats

Papildus minami arī citi rādītāji, kas atspoguļo zināšanu ekonomikas klātbūtni pilsētā. To datu ieguves avoti ir gan pašvaldības struktūrvienības, gan valsts institūcijas, kas veic atsevišķu rādītāju apkopošanu valsts ekonomikas novērtējumam.

15. Zināšanu ekonomiku atspoguļojošie rādītāji

Nr.	Rādītājs	Datu ieguves avots
1.	Pašnodarbināto skaita pieaugums	Valsts ieņēmumu dienests
2.	Bezdarbnieku skaita samazinājums	Nodarbinātības valsts aģentūra
3.	Pašvaldības budžeta izdevumu samazinājums sociāliem pabalstiem	Pšvaldības Labklājības pārvalde, Finanšu nodaļa
4.	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa īpatsvara pieaugums pašvaldības budžetā	Pašvaldības Finanšu nodaļa
5.	Deklarēto iedzīvotāju skaita pieaugums	Pilsonības un imigrācijas dienests
6.	Vidējā iedzīvotāju izglītības līmeņa pieaugums	Pašvaldības Izglītības nodaļa
7.	Publisko pakalpojumu izmaksu samazinājums uzņēmējiem	Pašvaldības veikts pētījums uzņēmēju un iedzīvotāju vidū
8.	Pašvaldības IKP īpatsvara pieaugums Rīgas plānošanas reģionā	LR Centrālās statistikas pārvalde
9.	Uzņēmumu investīciju pieaugums pētniecībā un attīstībā	LR Centrālās statistikas pārvalde, pašvaldības veikta aptauja uzņēmēju vidū
10.	Investīciju pieaugums rūpniecības nozarēs	LR Centrālās statistikas pārvalde
11.	Uzņēmuma produktivitātes pieaugums uz vienu uzņēmuma darbinieku	Pašvaldības veikta aptauja uzņēmēju vidū
12.	Apgrozījuma pieaugums (īpaši zināšanu ietilpīgās nozarēs)	Pašvaldības veikta aptauja uzņēmēju vidū
13.	Eksportspējīgo uzņēmumu skaita pieaugums	Pašvaldības veikta aptauja uzņēmēju vidū

Reorganizētās struktūrvienības ietvaros būtu jānodrošina viens speciālists, kas veic sistemātisku minēto rādītāju apkopošanu, sistematizēšanu un analīzi, lai izvērtētu jaunā modeļa ieviešanas efektivitāti un pašvaldība varētu pieņemt pamatotus lēmumus modeļa tālākai pilnveidošanai.

16. Sociālais un ekonomiskais efekts

Ne visi rādītāji ir izmērāmi skaitliskā izteiksmē, tādēļ kopējā modeļa efekta izvērtēšanai iekļauti un aprakstīti gan sociālie, gan ekonomiskie rādītāji. Kā sociālo efektu vidējā termiņā var minēt iedzīvotāju vidējā izglītības līmeņa paaugstināšanos, iedzīvotāju neformālu aktivitāšu pieaugumu ar mērķi apzināties iekšējos resursus uzņēmējdarbības uzsākšanai, bezdarbnieku skaita un pašvaldības sociālā budžeta tēriņu samazināšanos, kā arī jaunu darba vietu pieaugumu esošajos uzņēmumos.

Ekonomiskā efekta noteikšanai izmantoti atspoguļoto rādītāju izvērtējums finansiālā izteiksmē trīs gadu ietvaros, pamatojot ar to, ka lielākā daļa atbalsta pasākumu savu efektivitāti nostiprina vidējā termiņā.

Modeļa ekonomiskais efekts trīs gadu ietvaros

Nr.	Rādītājs	Mērķauditorijas lielums	Jaunu uzņēmumu skaits	Ienākumi pašvaldības budžetā no IIN (LVL)
1. Pirmā dimensija „Sabiedrības informēšana un izglītošana uzņēmējdarbībā”				
1.1.	Biedrības „Junior Achievement Latvija” piedāvāto biznesa izglītības programmu integrācija novada vispārizglītojošās skolās (īkgadēja programma)	525	-	-
1.2.	Inovācijas motivācijas semināri iedzīvotājiem (4 reizes gadā)	360	-	-
1.3.	Inovatīvo biznesa ideju autoru apmācības (2 reizes gadā)	120	30	21600
1.4.	Tehniskās jaunrades dienas (1 reizi gadā)	150	-	-
1.5.	Uzņēmēju vizītes skolās un skolēnu vizītes uzņēmumos (1 reizi gadā)	120	-	-
1.6.	Apmācību kurss skolu pedagogiem un jaunatnes darbiniekiem „Radošums izglītībā” (1 reizi gadā)	90	-	-

1.7.	Jaunatnes radošo līderu forums (1 reizi gadā)	300	-	-
1.8.	Labās prakses piemēru popularizēšana plašākai sabiedrībai (katru mēnesi)	1800	-	-
1.9.	„Doktorantu pilsētiņas” izveide	25	5	3600
Kopā		3490	35	25200
2. Otrā dimensija „Vietējās uzņēmējdarbības veicināšana”				
2.1.	Inovatīvo biznesa ideju konkurss “Novada Ideju kauss” (īkgadējs pasākums)	300	30	21600
2.2.	Kurzemes Pirmssēklas atbalsta instruments (grantu konkurss, īkgadējs pasākums)	60	50	36000
2.3.	Novada Eko - biznesa inkubators (pastāvīgi)	90	45	32400
2.4.	Novada mentoringa programma uzņēmējdarbības uzsācējiem (īkgadējs pasākums)	120	84	60480
Kopā		570	209	150480
3. Trešā dimensija „Atbalsts esošajai uzņēmējdarbībai”				
3.1.	Novada uzņēmēju konsultatīvā padome	90	-	-
3.2.	Novada uzņēmēju dienu rīkošana	2000	-	-
3.3.	Dizaina pielietojuma veicināšana jaunos produktos	45	5	3600
3.4.	Pašnovērtējuma instrumenti uzņēmējiem	60	-	-
3.5.	Konkurss “Novada inovatīvākais uzņēmums un produkts”	60	-	21600
3.6.	Administratīvā sloga mazināšanas pasākumi	90	10	7200
3.7.	Eksporta potenciāla apzināšana un veicināšana	60	10	7200
Kopā		6005	35	46800
Pavisam kopā		10065	279	222480

Aprēķini veikti, izmantojot šādus, salīdzinoši pieticīgus, pieņēmumus:

- 1) izveidotajos uz zināšanām balstītajos uzņēmumos strādā vismaz viens algots darbinieks, kura vidējā bruto alga mēnesī ir 300 LVL;
- 2) ņemot vērā nepieciešamību veikt ieguldījumus uzņēmuma attīstībā, darbinieku skaita un vidējās algas pieaugums tiek plānots 4.darbības gadā, kad vidējais

darbinieku skaits varētu pieaugt līdz 3 darbiniekiem uzņēmumā vidējais bruto algas līmenis varētu sasniegt 600 LVL;

- 3) jauni uzņēmumi var veidoties arī trešajā dimensijā, kad uzņēmuma attīstības stratēģiskās plānošanas procesā rodas nepieciešamība veidot jaunu uzņēmumu. Atsevišķos gadījumos tiek veidotas jaunas darba vietas uzņēmuma konkurētspējas palielināšanai (attīstības projektu vadītājs, eksporta projektu vadītājs un tml.).

Salīdzinot ar plānotajiem pirmo trīs gadu tēriņiem (214440 LVL) atbalsta pasākumu īstenošanai (neskaitot ieguldījumus jaunu struktūru izveidē), **jaunā modeļa ekonomiskā atdeve trīs gadu laikā ir 222480 LVL jeb 104%**, kas pilnībā attaisno veiktos ieguldījumus atbalsta modeļa ieviešanā, jo labvēlīgu ietekmi uz pilsētas iedzīvotājiem atstās modeļa sociālais efekts, kuru pašvaldībai ir ierobežotas iespējas izteikt naudas izteiksmē.